Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/73357,Dr-Damian-K-Markowski-laureatem-konkursu-o-Nagrode-im-Janusza-Kurtyki.html
20.04.2024, 02:46

Dr Damian K. Markowski laureatem konkursu o Nagrodę im. Janusza Kurtyki

Z radością informujemy, że w III edycji konkursu o Nagrodę im. Janusza Kurtyki, organizowanym przez Fundację im. Janusza Kurtyki, zwyciężyła książka dr. Damiana K. Markowskiego *Dwa powstania. Bitwa o Lwów 1918* (Wydawnictwo Literackie, Kraków 2019)

Tematyka III edycji konkursu to „Polska: wojna i granice w XX w.”. Formą Nagrody jest przetłumaczenie zwycięskiej pracy na języki angielski i niemiecki oraz jej wydanie. Następnie Fundacja zorganizuje promocję książki w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Austrii i Szwajcarii. Uroczysta Gala Konkursowa odbędzie się jesienią 2019 r. w Warszawie.

Prof. Andrzej Chwalba z Uniwersytetu Jagiellońskiego, który był recenzentem konkursowym nagrodzonej książki, podkreślił, że jej novum polega na uchwyceniu bojów o Lwów w listopadzie 1918 r. z trzech perspektyw: polskiej, ukraińskiej oraz żydowskiej. Siłą książki Markowskiego – jak stwierdził Recenzent – jest m.in. rozległa literatura przedmiotu, zarówno polska, jak i ukraińska oraz niemiecka i angielska, z której skorzystał. Pod tym względem Autor był doskonale przygotowany. Solidnie i sumiennie zbadał kolekcje źródłowe, archiwalne i biblioteczne. Dzięki temu mógł w sposób pełny i maksymalnie zobiektywizowany zaprezentować dzieje kilku tygodni walk.

Dla Prof. Chwalby bardzo cenne są fragmenty pracy dotyczące ukazania wojny polsko-ukraińskiej przez pryzmat problematyki dziedzictwa i pamięci. Autor odnosi się do licznych uproszczeń i błędów obecnych w literaturze historycznej (…). Szczegółowo prezentuje strony konfliktu, ich potencjał, wyposażenie wojskowe, organizację. Zastanawia się, dlaczego Polacy, stanowiący większość mieszkańców miasta i mający przewagę kulturową i gospodarczą, dali się zaskoczyć. (…) Podobnie ważnym fragmentem książki jest prezentacja złożonych relacji polsko-żydowskich i głośnego w świecie pogromu. Recenzent zauważył, że dr Markowski ciekawie, trafnie i w sposób intrygujący kreśli przed

Czytelnikiem wizerunek miasta. Z dużą swobodą opowiada o polskiej młodzieży szybko dojrzewającej w ogniu walk. Szerszy akapit poświęca, co zrozumiałe, orlętom lwowskim.

Doceniając walory narracji, prof. Chwalba zwrócił uwagę na jej umiejętne konstruowanie, świeżość opisu czy nienaganny styl. Autor posiada talent literacki, dzięki czemu czytanie tekstu jest przyjemnością – dodaje decenzent. Cennym uzupełnieniem książki są liczne i mniej znane ilustracje.

Przyznanie Nagrody im. Janusza Kurtyki dr. Damianowi K. Markowskiemu wyraża przekonanie Rady Programowej Fundacji, że wyłoniona w Konkursie książka wzbudzi zainteresowanie czytelnika anglo- i niemieckojęzycznego, w tym zachodniego środowiska naukowego.

Laureatowi serdecznie gratulujemy.

dr Damian K. Markowski

historyk, sowietolog, pracownik Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN, autor publikacji *Płonące Kresy. Operacja „Burza" na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej* (2011) oraz *Anatomia strachu. Sowietyzacja obwodu lwowskiego 1944–1953. Studium zmian polityczno-gospodarczych* (2018).

O nagrodzonej książce

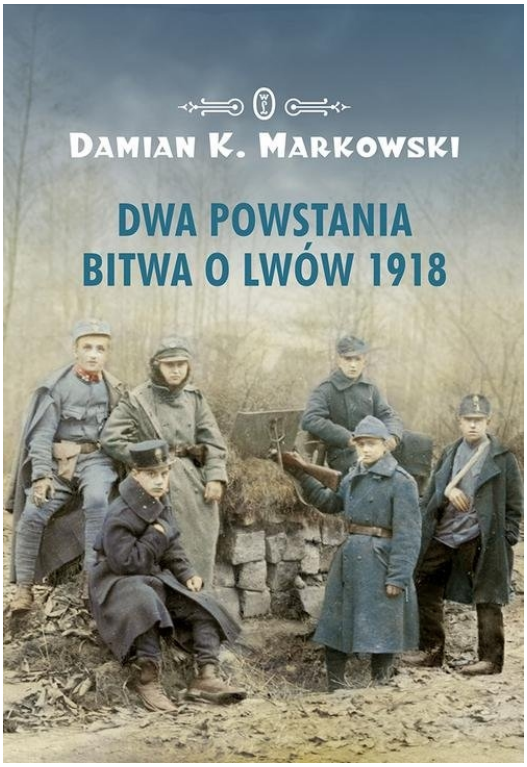

Pierwszego listopada 1918 roku we Lwowie wybucha powstanie zbrojne koordynowane przez tajny Ukraiński Komitet Wojskowy. Skierowane jest bezpośrednio przeciwko upadającym władzom austriacko-węgierskim, jednak nie mniej ważnym celem staje się udaremnienie zajęcia Lwowa przez polskie władze. W obronie polskich interesów występują samorzutnie pojedyncze grupy wojskowych oraz ochotników cywilnych. Miasto staje się terenem zaciętej walki, do której stają przeciwko sobie Polacy, Ukraińcy i Żydzi – jeszcze do niedawna sąsiedzi z tej samej ulicy…

Damian Markowski z dokładnością badacza, ale i rozmachem godnym mistrza pióra kreśli dramatyczną historię walki o wielonarodowy Lwów, który po upadku monarchii austro-węgierskiej staje się krwawą areną sporów między wykluwającymi się organizmami państwowymi. Opierając się na solidnych naukowych źródłach, autor odtwarza przebieg wydarzeń dzień po dniu, pokazuje ich przyczyny oraz skutki, a także zastanawia się nad

konfliktem pamięci wokół lwowskiego listopada.

W oczach „Orląt” krajobraz głównego śródmiejskiego parku, pamiętanego do niedawna jako sielskie miejsce schadzek, spotkań towarzyskich i dziecięcych zabaw, zmienił się na zawsze z dniem 9 listopada. Uczestnicy katastrofalnego w skutkach ataku na Sejm do końca swych dni zapamiętali stosy ciał w śmiertelnych konwulsjach, porozrzucane karabiny, morderczy ogień z okien pobliskich zabudowań. Klęska w Ogrodzie Jezuickim była dla sił polskich tym straszniejsza, że los przygotowywanej przez parę dni ofensywy rozstrzygnął się w ciągu kilkunastu minut. Wiadomość o załamaniu się ataków na Śródmieście i niezwykle krwawych stratach szybko rozniosła się po „polskim” Lwowie. W efekcie wśród społeczeństwa podniosły się głosy o konieczności poszukiwania porozumienia z wrogiem nawet za cenę dużych ustępstw. Przygotowano projekt odezwy, która miała trafić do polskich kół decyzyjnych.